

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките” във ВСУ „Черноризец Храбър”

Изготвил доклада: доц. д-р Николина Грозева, катедра „Икономика”, ВСУ „Черноризец Храбър”, направление 3.8. Икономика, въз основа на Заповед № 316/18.06.2026г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Автор на дисертационния труд: д-р Силвестър Богацки

Тема на дисертационния труд: „Икономически детерминанти и методи за измерване на фискалната стабилност на единиците на местното управление“ (Economic determinants and methods of measuring fiscal stability of local government units).

I. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд.

Предоставената ми за рецензия дисертация предлага структуриран преглед на управлението на публичните финанси и фискалната стабилност в местните органи на властта в Полша. Изследването разглежда ключови аспекти на фискалната политика, системни условия, фактори на влияние и методи за измерване, свързани с фискалната стабилност на местно ниво.

Дисертационният труд е с обем 324 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Съдържанието на всяка глава е разделено на отделни параграфи. Основният текст съдържа 78 таблици и 8 фигури. Проучен е широк кръг от литературни източници в т.ч. 95 монографии, 124 научни статии, 21 правни акта и 60 научни и други доклади и анализи.

В увода са обосновани актуалността, целта, задачите, обектът, предметът и научните хипотези на изследването. Темата е значима тъй като в Полша се наблюдава нарастваща задлъжнялост на местните власти, съпроводена със спад на инвестиционния дял на разходите, което предполага преориентиране към финансиране на текущи разходи и застрашава

дългосрочната възможност за развитие и усвояване на средства от ЕС. Наред с това фискалната устойчивост на местно ниво остава недостатъчно проучена поради концептуални неясноти, методологически ограничения и ограничения в данните, като се обосновава необходимост от по-всеобхватни и многомерни аналитични рамки, които да отразяват сложността на фискалните процеси.

Глава първа разглежда икономическата и финансовата стабилност както в теорията, така и в практиката, като обхваща микро- и макроикономически концепции. Акцентът е върху динамичния анализ на публичните финанси, ефективното разходване на средства и прозрачността, като същевременно се изследва децентрализацията и структурата на местните бюджети.

Глава втора се фокусира върху системните условия за фискална стабилност, като се опира на теорията на фискалния федерализъм и полската правна рамка. Дава се дефиниция на фискалната устойчивост на местно ниво, идентифицират се основните ѝ фактори и бариери и се анализират финансови данни от полски общини за периода 2019–2024 г., като се предлагат практически модели и мерки за оценка на финансовото състояние.

Глава трета анализира факторите, влияещи върху фискалната стабилност на местните власти, класифицирани по вид (институционални, икономически, демографски, социални, екологично-пространствени) и по произход (вътрешни/външни). Представен е техният ефект върху местните финанси, както и обобщение на основни изводи от полски и международни изследвания.

Глава четвърта разглежда методите за измерване на фискалната стабилност, като очертава предизвикателства като липсата на стандартизирани методологии. Сравняват се подходи, базирани на индикатори, с тези, използващи синтетични измерители. Главата включва и изследване на български малки общини и предлага модел за оценка на тяхната финансова устойчивост.

В заключение са формулирани основни изводи и резултати от проведеното научно изследване и са изведени научни приноси моменти.

Представената разработка е логически издържана. Стилът на изложението е на необходимото ниво. Изследването има завършен вид и е в обем, оптимален за изискванията към подобен вид научни трудове. Темата за фискалната стабилност е достатъчно актуална. Изследването подчертава промяна в икономиката към устойчив и приобщаващ растеж, която я

отдалечава от неолибералните модели, фокусирани върху печалбата, поставяйки акцент върху социални и екологични фактори. Изведени са умерени прогнози за световния икономически растеж на фона на геополитически рискове и регионални различия. Освен това изследването представя подробни данни за финансите на местните власти в Полша през 2024 г., илюстрирайки предизвикателства с бюджетни дефицити, нарастващи задължения и различни стратегии за фискално управление. Ето защо считам, че изследването има своите положителни страни. Цитирането е коректно.

II. Оценка на резултатите и приносите.

Приносите на д-р Богацки са многостранни и значими, като могат да се категоризират в теоретични, методологически и практически. По-важните от тях са:

- Теоретични приноси: Дисертационният труд развива ново разбиране за фискалната стабилност на местните власти, като я разглежда като комплексно и динамично явление, а не единствено като функция на задължнялостта или бюджетния баланс. Изследването разширява съществуващите теоретични постановки в областта на местните публични финанси, като доказва, че фискалната стабилност зависи от съвкупността на финансови, институционални и социално-икономически фактори и се проявява по различен начин при различните типове общини.

- Научно-приложни приноси: Разработен е практически приложим модел за оценка на фискалната стабилност на общините, който позволява комплексен анализ, сравнение и проследяване на нейното развитие във времето. Получените резултати предоставят основа за усъвършенстване на системите за фискален мониторинг и за формулиране на по-ефективни политики и механизми за управление на местните публични финанси. Тези резултати биха били от практическа полза за местните власти, надзорните институции, регионалните сметни палати и създателите на публични политики.

- Методологически приноси: Предложена е интегрирана методологическа рамка, която съчетава различни количествени подходи за изследване на фискалната стабилност в единен аналитичен модел. Методологията позволява едновременно да се оценяват както различията между отделните общини, така и динамиката на промените във времето, като

същевременно осигурява възможност за идентифициране и измерване на факторите, определящи равнището на фискална стабилност. Този принос оценявам като оригинален и съществен за научната практика в областта на местните финанси.

Обобщената ми оценка е, че изследването на д-р Богацки предоставя нови и задълбочени разбирания за измеренията и възможността за поддържане на фискалната стабилност в публичните финанси. Следователно мога да ги определя като приноси най-общо с научно-приложен характер, които доразвиват и допълват вече съществуващо знание.

III. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторът представя списък от научни публикации, пряко свързани с темата на дисертацията. Той включва 7 статии в рецензирани международни списания, индексирани в Scopus и Web of Science, както и многобройни публикации в национални списания, монографии и доклади от конференции. Публикациите отразяват последователно развитие на изследователската тема и доказват активна и призната научна дейност. Броят, качеството и видимостта на публикациите (посочени 50 цитирания, включително в световноизвестни бази данни) не само отговарят, но и значително надхвърлят изискванията за присъждане на степен „доктор на науките“.

IV. Оценка на автореферата.

Авторефератът предоставя изчерпателна, точна и ясна представа за целия дисертационен труд. Текстът е добре структуриран и напълно отговаря на предназначението си да информира научната общност за постиженията на изследването.

V. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки и препоръки, тъй като такива бяха отправени и изпълнени в хода на предварителното обсъждане.

VI. Заключение.

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото прилагане, както и на разпоредбите в нормативните актове на

ВСУ „Черноризец Храбър“. Дисертацията на д-р Силвестър Богацки представлява сериозно, оригинално и научно обосновано изследване със значими теоретични, методологически и практически приноси в областта на икономиката.

Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд на тема “ Икономически детерминанти и методи за измерване на фискалната стабилност на единиците на местното управление“ и да предложи на уважаемите членове на Научното жури да гласуват **за присъждане** на научна степен „доктор на науките“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ на д-р Силвестър Богацки.

Дата: 14.07.2026г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Николина Грозева)